

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
23/3854 - 14

Saksbeh.:

Dag Johannes Sunde, 907 30 423

Dato:

18.12.2023

Oslo kommunes høringsuttalelse - NOU 2023:20 Tegnspråk for livet. Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk

Jeg viser til høringsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartementet datert 01.09.2023 om ovenstående.

Oslo kommune er generelt positive til styrking av norsk tegnspråk. NOUen gir en god redegjørelse for utfordringene som døve og personer med nedsatt hørsel møter som språklig minoritet. Det er viktig med god kunnskap og kompetanse om norsk tegnspråk i alle deler av samfunnet for å sikre tilgang på likeverdige tjenester.

Kommunen har et sentralt råd for personer med funksjonsnedsettelse som gir kommunen råd, og rådet har gitt innspill som er innlemmet i kommunens svar. I Oslo har man et sterkt døvefaglig miljø. Vi har fått innspill fra disse om at dette er en god rapport og som omfatter anbefalinger som har vært savnet. Fagmiljøene i Oslo oppfatter at rapporten i stor grad tar for seg opplæringstilbudet, kompetanse og viktigheten av styrking av fagmiljøene, noe som er positivt for fagfeltet. Under følger Oslo kommunes hørings svar.

Oslo kommunes høringsuttalelse

Generelt så støtter kommunen forslagene som kommer frem i utredningen og vi mener det er svært viktig at rettighetene til døve og personer med nedsatt hørsel blir bedre ivaretatt. Samtidig påpeker vi at flere av tiltakene vil kunne medføre ekstra kostnader for kommunene som bør kompenseres.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse viser til FNs Convention on the rights of disabled people (CRPD) og retten til fullverdig deltakelse på alle samfunnets arenaer. De ser med bekymring på døves begrensede muligheter til å tilegne seg språklige ferdigheter, da dette tilegnes gjennom kontinuerlig trening og praktisering sammen med andre i Norge.

Siden det nasjonalt er et lavt antall døve er det grunn til å tro at kortvarige opphold på opptreningscentre ikke vil være tilstrekkelig for en god språkutvikling, men at det vil være nødvendig å beholde sentraliserte døveskoler. NOU-en redegjør utfordringer med tilgang til tolketjenester for døve. I henhold til CRPD har alle rett til å delta på alle samfunnets arenaer uavhengig av funksjonsevne. Muligheten for å kommunisere er viktig uansett hvilke situasjoner man står i. Oslo kommune mener at tolketjenesten bør

bygges ut slik at tegnspråklige kan ha tilgang på tolker til tider og arenaer som også kan gå utover møter med offentlige organer.

Barnehagen

Det er viktig med god kunnskap og kompetanse om tegnspråk i alle deler av samfunnet for å sikre tilgang på likeverdige tjenester, også i barnehagesektoren. Det er viktig at barnehagene støttes med kompetanseheving, informasjon om tegnspråklige tjenester og ressurspakker.

Kommunen støtter tiltak som legger til rette for at flere barn i barnehagen får være en del av et utviklende og sosialt miljø med andre tegnspråklige barn. Når det gjelder forslaget om rett til å gå i barnehage i en annen kommune hvor det tegnspråklige miljøet har tilstrekkelig størrelse til å ivareta disse intensjonene, forutsettes det at det sikres finansiering for barna det gjelder, ved å lovfeste en forskriftshjemmel om bostedskommunens økonomiske ansvar.

Grunnoppplæring

Kommunen mener norsk tegnspråk bør styrkes som fag, og tegnspråkdidaktikk bør bevisstgjøres i flere fag. Det er manglende forskningsbasert kunnskap om undervisning i og på tegnspråk, og lite kunnskap om praksis i skolene. Kommunen ser at det er et behov for ulike nasjonale nettverk og samlingspunkt for tegnspråkoppplæring. Det er viktig med en strategi for å utvikle profesjonsfelleskapet på skoler for tegnspråklige hørselshemmede elever.

Kommunen mener at tegnspråklige elever trenger opplæring i et solid tegnspråkmiljø med andre tegnspråklige elever og kvalifiserte lærere. Det er en forutsetning for god læring og deltakelse, og for å ha et godt psykososialt miljø for elevene. Dette er viktig å skape og utvikle robuste og levende fagmiljø. Et tegnspråklig skolemiljø av høy kvalitet er avgjørende for utvikling av tegnspråk. Samtidig skjer en viktig del av læringen i det sosiale samspillet med andre barn. Det å ha andre barn å identifisere seg med, og bryne seg på, er viktig for utvikling og trivsel.

Kommunen mener det er behov for bedre rekruttering til lærerutdanning i tegnspråk og tegnspråkdidaktikk. Det er stor mangel på kvalifisert lærere som har formell kompetanse i norsk tegnspråk og tospråklig miljø. Det bør vurderes om en tilskuddsordning kan bidra til økt rekruttering. Ordningen Kompetanse for kvalitet (KFK) er viktig for å tilrettelegge for kompetanseheving i skolene. Det er videre viktig med god informasjon om hvilke tegnspråklige tilbud universitet og høyskoler tilbyr, slik at utdanningene blir mer synlige og tilgjengelige for flere søkere.

Det er også viktig å huske på nyankomne elever med hørselshemming fra det øyeblikket de kommer til landet. Dette er viktig for å lykkes med en tilfredsstillende norskopplæring og integrering.

Voksenopplæring

Nøkkelen for mange nyankomne innvandrere med nedsatt hørsel, vil være tilgang til opplæring i norsk tegnspråk. Som utvalget viser til, kommer mange uten et ferdig utviklet tegnspråk fra sitt land, og har dermed en lang vei å gå med tanke på å bli fullverdige deltakere i samfunnet.

Norsk tegnspråk er ikke et eget fag med en egen læreplan i voksenopplæringen. Som utvalget presiserer i sin utredning, kan døve innvandrere komme til Norge «med generelt mangelfulle grunnleggende språk- og kommunikasjonskunnskaper». Det er derfor av avgjørende betydning at de lærer norsk tegnspråk før de starter å lære norsk skriftspråk, i hvert fall lærer dette parallelt, som to språk med rett til samme antall timer i begge fag. De må ha et kommunikasjonsgrunnlag før de kan lære å lese og skrive. Slik det foregår i dag, får døve innvandrere opplæring i norsk og samfunnskunnskap, mens tegnspråk læres parallelt med norsk. Når den nye Opplæringsloven trer i kraft, vil tegnspråk være et fag også deltakere i voksenopplæringen har rett til opplæring i og på.

Rettigheter for døve og hørende innvandrere skal være likeverdige, og vi stiller derfor spørsmål ved om tilbudet til disse elevene i norskopplæring, inkludert tegnspråkopplæring, bør utvides. Alle, både hørende og døve, har rett på (ikke plikt til) 12 måneder med norskopplæring dekket av staten, med mulighet til å utvide med 6 måneder dersom målet ikke er nådd. Det bør vurderes om døve deltakere skal ha rett på utvidet tid med opplæring siden de skal beherske to språk. Dette vil kunne bidra til å sikre økt likeverdighet i tilbudet.

Vennlig hilsen

Julie Remen Midtgarden

byråd